

Република Србија – Аутономна Покрајина Војводина
ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ
ЗА ПРОПИСЕ, УПРАВУ И НАЦИОНАЛНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ

21000 НОВИ САД
Булевар Михајла Пупина 16
Тел.: +381 21 487 4213, 421 444
Факс: +381 21 557 074

И Н Ф О Р М А Ц И Ј А
О РЕАЛИЗАЦИЈИ ПЕТЕ ФАЗЕ ПРОЈЕКТА
«Афирмација мултикултурализма и толеранције у Војводини»
2009-2010. год.

Нови Сад, јун 2010. год.

I УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Пројекат *Владе Аутономне Покрајине Војводине "Афирмација мултикултурализма и толеранције у Војводини"*, чији је циљ неговање културног диверзитета и развијање духа међуетничке толеранције код грађана Војводине успешно се реализује од 2005. године. Носилац овог пројекта је *Покрајински секретаријат за прописе, управу и националне заједнице*, а реализује се у сарадњи са бројним организацијама и установама из Војводине. Пројекат је конципиран као комплексан мултитематски и мултикултурални програм, усмерен према идеји јачања међунационалног поверења код младих у Војводини. Обухвата више потпројеката и кроз активности које се реализују на територији целе Војводине укључује више хиљада младих, ученика војвођанских основних и средњих школа.

Основни циљ овога пројекта је умиривање међунационалних тензија, а дугорочно, развијање духа толеранције, међусобног уважавања и поверења код грађана Војводине, уз ангажовање свих релевантних субјеката у Војводини.

Предмет пројекта је неговање и развијање вредности мултиетничког и мултикултуралног друштва Војводине као модерне европске регије, на основама отвореног демократског друштва заснованог на владавини права. Активности пројекта су усмерене ка младима, пре свега узраста од 14 – 19 година обухваћеним вишим разредима основне школе и свим разредима средње школе. Непосредни ефекти пројекта преваходно би требало да се односе на саме учеснике у пројекту, али и на све оне субјекте који су посредно или непосредно укључени у реализацију овог пројекта. Имајући у виду да пројекти подразумевају укључивање и непосредан контакт више хиљада младих, реализација пројекта посредно остварује утицај и на ширу популацију у Војводини.

Пројекат садржи три нивоа рада. **Први ниво** је координација активности у оквиру *Владе АПВ* усмерених кроз обављање редовних послова и задатака органа управе на постизање резултата у остваривању предвиђеног циља овога пројекта. **Други ниво** је екстерна активност на реализацији појединачних потпројеката који ће на међусобно различите начине и са различитим приступом истој проблематици покушати да у позитивном смислу унапреде стање у области међунационалних односа у Војводини. **Трећи ниво** је окупљање и координација невладиних организација, образовних и културних установа и других релевантних субјеката који у свом пољу деловања имају садржаје и теме окренуте ка постизању основног циља овога пројекта.

Носилац и координатор пројекта је *Покрајински секретаријат за прописе, управу и националне заједнице*. Пројекат се реализује у сарадњи са другим ресорним покрајинским органима, међународним организацијама, републичким

органима управе, органима локалних самоуправа, невладиним организацијама, образовним и културним установама, у зависности од конкретног потпројекта. У реализацију потпројеката су, између осталог, укључени следећи субјекти: ресорни покрајински органи, *Музеј Војводине*, *Градски музеј Суботице*, *Радиотелевизија Војводине*, Савез за школски спорт и олимпијско васпитање Војводине, организације цивилног сектора, регионални и локални штампани и електронски медији у Војводини, образовне установе (основне и средње школе) претежно из општина са национално мешовитим становништвом, затим *Педагошки завод Војводине* итд.

Свеукупну координацију и контролу спровођења пројекта, као целине врши, посебна комисија формирана од стране *Владе АП Војводине*.

II ОСНОВЕ ПРОЈЕКТА

Полазна основа

Један од показатеља стања међунационалних односа у вишенационалној средини каква је Војводина јесте и број, учесталост и врста инцидената на националној основи. *ПС за прописе, управу и националне мањине*¹ је крајем јануара месеца 2005. год. предложио, а Извршно веће² АП Војводине прихватило на својој XVI седници *ИНФОРМАЦИЈУ о инцидентима на међунационалној основи који су се десили у Војводини у 2003. и 2004. години.*

Информација је рађена на основу података надлежних државних органа, посебно органа унутрашњих послова, писања штампе и других средстава јавног информисања, те на основу сазнања *ПС за прописе, управу и националне мањине.*

Извршно веће АП Војводине је на истој седници констатовало да је неопходно покретање осмишљене, упорне и организоване активности свих друштвених чинилаца на превентивном деловању и на спречавању инцидената и провокација на међунационалној основи у АП Војводини и усвојило закључке којима се налаже *Покрајинском секретаријату за прописе, управу и националне мањине* да у сарадњи са свим заинтересованим субјектима изради одговарајуће пројекте и конципира мере превенције у области школства, културе, јавног информисања, правосуђа и унутрашњих послова, којима ће се деловати у циљу систематског спречавања ескалације инцидената, међунационалне нетрпељивости, сузбијања друштвено опасних појава, очувања добрих међунационалних односа и развијања духа толеранције, са посебним нагласком на деловању усмереном према младима.

Закључком бр. 90-00351/2005 од 02.03.2005. године на својој 22. седници *Извршно веће Аутономне Покрајине Војводине* усвојило је Пројекат „Афирмација мултикултурализма и толеранције у Војводини - мере за јачање међунационалног поверења код младих“ чији је носилац Покрајински секретаријат за прописе, управу и националне мањине.

Закључком бр. 90-00659/2009 од 8. јула 2009. године, на својој 66. седници, *Извршно веће Аутономне Покрајине Војводине* прихватило је *Информацију о реализацији четврте фазе Пројекта "Афирмација мултикултурализма и толеранције у Војводини"* и задужило Покрајински секретаријат за прописе, управу и националне мањине да и у наредном периоду руководи активностима у циљу реализације Пројекта и о истом обавештава Извршно веће АП Војводине.

¹ *Покрајински секретаријат за прописе, управу и националне мањине је Покрајинском скупштинском одлуком о Покрајинској управи (Сл. лист АПВ, 4/10), која је ступила на снагу 01. 04. 2010. године, променио назив у Покрајински секретаријат за прописе, управу и националне заједнице.*

² *Извршно веће Аутономне Покрајине Војводине је Покрајинском скупштинском одлуком о Влади АПВ (Сл. лист АПВ, 4/10), која је ступила на снагу 01. 04. 2010. године, променило назив у Влада Аутономне Покрајине Војводине.*

Финансирање пројекта

Средства за финансирање овога пројекта предвиђају се *Одлуком о буџету АП Војводине*, а као допунски извори потребних средстава користе се донације, односно финансирање које не потиче из јавних прихода.

У раду на прикупљању средстава за реализацију пројекта, органи пројекта, могу ангажовати и установе, предузећа и појединце као носиоце активности прикупљања средстава и финансирања пројекта или његовог специфичног дела.

Пројекат дозвољава могућност употребе средстава за његово финансирање, или финансирање специфичних потпројеката или делова Пројекта, обезбеђених путем спонзорских активности трећих субјеката давањем простора и могућности за рекламирање даваоца средстава, без угрожавања или нарушавања циљева и достојанства Пројекта.

III РЕАЛИЗАЦИЈА ПРОЈЕКТА

РЕТРОСПЕКТИВА АКТИВНОСТИ

Прве четири фазе Пројекта "Афирмација мултикултурализма и толеранције у Војводини" су реализоване у периоду од 2005. до 2009. године.

У **првој фази** реализације пројекта "Афирмација мултикултурализма и толеранције у Војводини", од предвиђених седам потпројеката, пет потпројеката се показало успешним и ефикасним ("Куп толеранције", Квиз "Колико се познајемо", Изложба "Живети заједно", "Медијска кампања" и "Повратак добрим пословним обичајима") и тиме је успостављен квалитетан основ за њихово устаљивање.

За разлику од прве фазе, у **другој фази** Пројекта осмишљена су и успешно реализована три нова потпројекта, чиме је њихов број повећан на осам, уз напомену да су се сви показали као успешни, чиме је створен основ за њихову даљу реализацију у оквиру Пројекта.

Трећа фаза Пројекта, обухватала је тринаест потпројеката и карактерисало ју је значајно увећање пројектних активности у односу на прве две фазе.

Карактеристично за **четврту фазу** пројекта је промена у структури потпројеката и појединачних акција, са циљем груписања садржински и организационо сродних активности. Ова фаза је садржала 8 потпројеката и 8 додатних активности у оквиру потпројеката.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПЕТЕ ФАЗЕ ПРОЈЕКТА

Пету фазу пројекта обележило је значајно смањење доступних средстава из Буџета АПВ, што је за последицу имало смањење обима пројектних активности.

Пета фаза Пројекта је према утврђеном плану, предвиђала реализацију следећих потпројеката и активности:

- потпројекат: Спортска такмичења "Куп толеранције 2009"
- потпројекат: "Колико се познајемо"
 1. активност: Телевизијски Квиз "Колико се познајемо" пети циклус – ученика средњих школа
 2. активност: "Колико се познајемо" – Радио верзија Квиза
 3. активност: "И ми знамо" – такмичење удружења особа са инвалидитетом
 4. активност: "Колико се познајемо" - Књига о Војводини
- потпројекат: "Живети заједно"
 1. активност : "Завичај на Дунаву - суживот Немаца и Срба у Војводини"
 2. активност: "Живети заједно: Срби и Мађари" – мобилна форма"

- 3. активност: "Богатство различитости"
- 4. активност: "Заједно" - документарни ТВ серијал
 - потпројекат: Медијска кампања – Мултикултурализам у Војводини
 - потпројекат: Етно дан
 - потпројекат: Евалуација стања међуетничких односа код младих у Војводини
 - потпројекат: Интернетно Фестивал
 - Остале активности на реализацији Пројекта

Један део планираних активности није било могуће реализовати услед услед генералног смањења финансијских средстава намењених за реализацију Пројекта.

1. потпројекат: Куп толеранције 2009. спортска такмичења са додатним садржајима

"Куп толеранције" представља организацију спортских такмичења са додатним културним садржајима, ученика основних школа и средњих школа из Војводине у пет популарних екипних спортова, по куп систему, у 7 градова Војводине. Пажња је првенствено усмерена ка младима, као главној циљној групи, и кроз сарадњу са образовним установама из целе Покрајине, постигнута је велика масовност, чиме је омогућено да основна порука Пројекта допре до великог броја младих људи. Уз спортска такмичења, организује се и целодневни пратећи културно-забавни програм за све учеснике такмичења.

Спортске манифестације потпројекта "Куп толеранције 2009", којим је уједно **отпочела пета фаза** Пројекта "Афирмација мултикултурализма и толеранције у Војводини", су се одржавале у периоду од 19. новембра до 6. децембра 2009. године и то у два нивоа:

- једнодневна **квалификациона такмичења** у **седам** градова у Војводини: Сремској Митровици, Бачкој Тополи, Зрењанину, Новом Саду, Сомбору, Панчеву, Суботици;
- тродневно **финално такмичење** у Зрењанину.

Износ расположивих средстава, односно значајно смањење Буџетских издатака планираних за активности потпројекта, налагао је редуковање активности. Број школа је у односу на 2008. годину смањен за 50%, а уместо дводневних квалификационих такмичења одржано је 7 једнодневних такмичења и тродневно финално такмичење.

На такмичењима потпројекта у 2009. години учествовале су екипе 130 основних и средњих школа и око 1300 директних такмичара.

Планирано је да се активности потпројекта "Куп толеранције" у наредном периоду прошире и на поједине регионе Републике Мађарске и Румуније, путем заједничког аплицирања на ИПА фондове прекограничне сарадње.

2. потпројекат: "Колико се познајемо"

Активност Телевизијски Квиз "Колико се познајемо" – пети циклус – ученика средњих школа

Потпројекат представља организацију квиз-такмичења у знању о историји и култури националних заједница са простора Војводине. Учесници квиза су екипе из средњих школа у којима се настава одвија на језицима националних мањина, односно школа из национално мешовитих средина.

Циљ потпројекта је едукација становништва, пре свега младих о заједничкој историји и култури различитих националних заједница које живе у Војводини, стварање услова за овакву едукацију кроз масовно укључење ученика средњих школа из Војводине и омогућавањем преноса такмичања у медијима.

У односу на претходни циклус, садржај Квиза је проширен припремом и дистрибуцијом допуне основног издања публикације који обрађује тему културно-историјских знаменитости Војводине, као и мултимедијалног DVD-а са темом етномузиколошког наслеђа националних заједница Војводине.

У петој фази, такмичења су реализована кроз 16 појединачних такмичења, која су одржана у "Студију М" у Новом Саду у периоду од 7. до 19. маја 2010. године и у целости снимљена. Емитовање емисија је предвиђено у периоду септембар - децембар 2010. године, на програмима РТВ Војводине.

Број школа учесника такмичења је у односу на 2009. годину смањен са 85 на 48 услед смањења буџетских средстава.

Квиз „Колико се познајемо“ на Сајму образовања

Осим главног дела такмичења, који се већ традиционално одржава у Студио М, у оквиру Сајма образовања "Путокази" који је организован на Новосадском сајму, у периоду од 18. до 20. фебруара 2010. године, Покрајински секретаријат за прописе, управу и националне заједнице и Новосадски сајам АД су реализовали ревијално/промотивно такмичење квиза "Колико се познајемо", у коме су учествовале екипе 8 средњих школа, које су у претходном циклусу оствариле најбоље резултате. Циљ такмичења је поред промовисања знања била и најава предстојећег, петог циклуса квиза. Током три дана трајања сајма, одржана су два квалификациона и финално такмичење, које је пратило око 500 посетилаца сајма као и више новинских и телевизијских кућа.

Активност "Колико се познајемо - Пошаљи СМС"

У оквиру ове активности, у ко-продукцији са РТВ Сигнал-НС доо Нови Сад, реализован је други и трећи циклус радијске наградне контакт емисије, са темама из историје и културе националних заједница из Војводине.

Други циклус је успешно реализован током децембра месеца 2009. године, у периоду од месец дана, са емитовањем од две емисије недељно, на фреквенцији 98,8 Mhz новосадског Радиа „Сигнал“.

У периоду април-јун 2010. године реализује се нови, трећи циклус овог радијског програма, са значајним проширењем територијалне покривености и самим тим повећања броја потенцијалних слушалаца. У оквиру овог циклуса постигнут је договор о реемитовању предметног програма са 5 радио станица у Војводини, чиме се постигла територијална покривеност готово свих интересних зона, односно преко 70% територије Покрајине. У периоду емитовања емисија, који траје три месеца, произвешће се и емитовати по 2 емисије недељно.

Активност

"И ми знамо" – такмичење удружења особа са инвалидитетом

Активност "И ми знамо" представља такмичење у знању удружења особа са инвалидитетом. У оквиру пете фазе пројекта одржано је треће такмичење удружења особа са инвалидитетом. У Сомбору је **26. октобра 2009. године** одржано такмичење поменутог Квиза, на коме су поред неколико удружења грађана са инвалидитетом учествовали и заинтересовани грађани и институције.

Активност

"Колико се познајемо" - Књига о Војводини

Потпројекат је усмерен ка уређивању и издавању приручне публикације о Војводини, уз ангажовање релевантних стручњака, наглашавајући мултиперспективни приступ проблему и промовисање публикације као додатног наставног средства и секундарне литературе.

Потпројекат је делом усмерен на едукацију наставног кадра виших разреда основних и разреда средњих школа, у смислу унапређења знања о догађајима из заједничке историје, културним и другим прожимањима народа са простора Војводине.

У протеклом периоду остварене су консултације са ауторима скрипте "Колико се познајемо", и организовано неколико састанака на којима се разговарало о форми и садржају постојеће скрипте, њеној ревизији и проширивању, што је резултирало припремом и издавањем допуне основног издања скрипте која обрађује значајне културно-историјске знаменитости Војводине. Активности на даљем проширивању сардџаја се очекује у наредним фазама Пројекта.

3. потпројекат: "Живети заједно"

Активност

"Завичај на Дунаву - суживот Немаца и Срба у Војводини" - музејска изложба –

Просторни оквир изложбе одређен је географским простором Војводине, конкретније насељима у којима су Немци и Срби живели заједно. Шири контекст којим се бави изложба исказан је кроз однос село – град који је изузетно значајан за формирање културног, економског и социјалног идентитета оба народа. Прва изложба сличне тематике, о суживоту Срба и Мађара на овим просторима, реализована је у сарадњи са *Музејом Војводине* из Новог Сада.

Циљеви потпројекта су афирмација позитивних вредности из заједничке историје два народа, прожимања и међусобних културних утицаја Срба и Немаца, као значајног доприноса историјским и европским искуствима у развоју мултикултурализма и мултиетничке толеранције.

Изложба је израђена, у току трајања треће фазе Пројекта, а свечано отварање одржано је 15. маја 2009. године у Музеју Војводине у Новом Саду. Изложба је након Новог Сада посетила Улм у СР Немачкој (у периоду 11. 09. 2009. – 22. 01. 2010.) и Брисел у Белгији (у периоду 22. 01. 2010. – 10. 03. 2010.). Планиран је наставак гостовања у више градова Европе.

Треба истаћи и то да Покрајински секретаријат у претходним фазама овог потпројекта, осим активности консултативног карактера, није се значајније укључивао у његову реализацију. Наиме, планирано је да се Покрајински секретаријат активније укључи у реализацију ове активности путем координирања и суфинансирања „дистрибуције“ ове изложбе у локалним срединама у Војводини.

Активност
“Живети заједно: Срби и Мађари” – мобилна форма”
- мултимедијална изложба о суживоту Срба и Мађара -

Потпројекат подразумева реализацију изложбе која на оригиналан, модеран и мултимедијалан начин обрађује теме из заједничке историје и културе националних заједница у Војводини, њихова прожимања и међусобне утицаје.

Овом модерном мултимедијалном изложбом се жели широкој публици приказати заједнички живот Срба и Мађара у вишенационалној Војводини, културне и историјске везе, међусобни утицаји, заједничка прошлост, као пример живота у миру и толеранцији, људи различите верске и националне припадности, у прошлости и садашњости.

Изложба је осмишљена као мобилна, функционална поставка, језички прилагођена различитим срединама и реализује се у сарадњи са *Градским музејом из Суботице*.

У ранијим фазама реализације Пројекта, усталила се пракса да се изложба користи као додатна активност у оквиру манифестација и догађаја масовног карактера, чиме се смањују трошкови њене поставке, а са друге стране постижу њени пројектовани ефекти. У петој фази Пројекта, ова изложба није у довољној мери искоришћена, због немогућности финансирања њене поставке.

Активност
“Богатство различитости” - конкурс фотографија -

Активност је предвиђала расписивање конкурса за аматерску фотографију на тему која је у непосредној вези са вредностима Војводине као мултикултуралног друштва, избор најквалитетнијих радова од стране стручног жирија и организовање изложби пристиглих радова на више локација у Војводини.

Циљ активности је промовисање мултикултурализма као вредности Војводине кроз модеран уметнички израз.

Планирано је да се ова активност реализује током лета 2010. године.

Активност **"Заједно" - документарни ТВ серијал**

Активност се састоји у продукцији документарне телевизијске серије, коју ће реализовати Фондација за вишенационалну сарадњу „Содалитас“ из Новог Сада која на оригиналан начин обрађује и представља различитости Војводине, као и заједнички живот и обичаје њеног становништва. Документарна серија "Заједно" на оригиналан начин, кроз филмске и музичке записе, презентује заједничку историју, прожимања и утицаје, различитости и сличности народа у Војводини. Њено телевизијско приказивање треба значајно да допринесе систематској едукацији становништва, посебно младих, бољем међусобном упознавању, разумевању, заједничком животу и толерантнијим односима.

У оквиру ове фазе Пројекта, планирана је реализација 12 получасовних епизода, сниманих на 16 локација у Војводини.

У петој фази Пројекта закључен је уговор о продукцији документарног серијала са Фондацијом за вишенационалну сарадњу Содалитас уз предвиђени рок реализације до 31. децембра 2010. године.

4. потпројекат: Медијска кампања – Мултикултурализам у Војводини

Потпројекат представља медијску промоцију и скретање пажње на идеје мултикултурализма и толеранције, као универзалне вредности сваког друштва, путем различитих форми медијског представљања, а посредством кратких медијских порука.

Порука и циљ кампање је и истицање потребе за подизањем нивоа јавне речи и охрабривања оних којима је језик и смисао мултикултуралности близак и својствен.

Реализује се кроз два сегмента: принт кампање (израда и дистрибуција штампаног промотивног материјала) и ТВ кампање (снимање пригодних ТВ спотова и њихово емитовање).

У петој фази Пројекта приступило се продукцији промотивно-репортажног телевизијског спота у форми ретроспективе прошлих и најаве планираних активности на пројекту.

5. потпројекат: "Етно дан – пета фаза"

Потпројекат "Етно дан" подразумева осмишљавање и организовање серије презентација националних заједница које живе у Војводини са својим фолклорним, културним, историјским, гастрономским и другим

карактеристикама, у непосредној реализацији ученика основних школа у Војводини и обука наставних кадрова за самосталну реализацију презентација. Циљеви потпројекта "Етно дан" су унапређење свести и знања о различитости културе, фолклора, историје и др. код различитих националних заједница које живе у Војводини и прихватање те различитости као предности и богатства ових простора.

Мултимедијалне презентације потпројекта "Етно дан" су у петој фази Пројекта одржане у 19 основних школа и обухватиле су 97 одељења и близу 2000 ученика.

7. потпројекат: Евалуација стања међуетничких односа код младих у Војводини

Евалуација стања међуетничких односа код младих у Војводини реализује се кроз стручно и систематско праћење и евалуацију тренутног стања, као и кроз увођење механизма праћења стања у образовним институцијама и обуку кадрова.

Током 2007. и 2008. године, а на основу анализе резултата о стању међуетничких односа код младих у Војводини, истраживачки тим Педагошког завода Војводине је утврдио најзначајније и најдоминантније међуетничке проблеме и урадио **модел самоевалуације**, који би омогућио школама да самостално континуирано прате стање и проблеме међуетничких односа код младих и да предузимају неопходне активности у циљу њиховог побољшања. Поред тога одржана је серија семинара и консултација како би се резултати истраживања и осмишљени модел што више приближили наставном кадру као главном реализатору евалуације у образовним установама.

У оквиру пете фазе Пројекта, активностима потпројекта планирано је систематско спровођење и имплементација резултата претходних фаза истраживања уз организовање серије стручних семинара на којима би се поменути модел самоевалуације што квалитетније прилагодио специфичностима образовних установа.

Један од видова активности Педагошког завода Војводине, у праћењу и подржавању толерантних односа младих у школама и друштвеној средини, који је планиран за период 2009/2010. године је формирање креативних мултиетничких тимова ученика који ће планирати и организовати различите активности у виду радионица и секција на којима би се обрађивале теме из мултикултуралне теорије и праксе, као и организовање трибина са гостујућим предавачима који се баве проучавањем етничких односа и толеранције. Међутим, због смањеног обима средстава, није било могуће реализовати ове активности у потпуности.

8. потпројекат: "Интеретно" фестивал

Интеретно фестивал обухвата организовање штандова – изложбе занатлија, шарених програма, етно-концерата, фолклорних и музичких група из Војводине

и иностранства, у виду сталних програма и програма променљивог садржаја. Одржава се сваке године током августа месеца у Суботици.

Циљ потпројекта је стварање услова за упознавање традиције народне уметности и културе других народа, путем масовности учешћа грађана, посебно младих, што резултира непосреднијем упознавању са војвођанском културном баштином и доприноси подизању нива знања о мултикултуралној Војводини.

Осми Интернетно фестивал је као део четврте фазе Пројекта одржан од 22. до 26. августа 2009. године у организацији Мађарског културног центра "Непкер", а делом под покровитељством Покрајинског секретаријата за прописе, управу и националне заједнице.

Одржавање деветог Интернетно фестивала планирано је у другој половини августа 2010. године и предвиђено је као потпројекат пете фазе Пројекта.

Додатна активност у оквиру пројекта

Организација наградне екскурзије

У оквиру Пројекта *Владе АП Војводине "Афирмација мултикултурализма и толеранције у Војводини"*, *Покрајински секретаријат за прописе, управу и националне заједнице*, као носилац Пројекта, организује наградно путовање за победнике спортских такмичења потпројекта "Куп толеранције" и две најбоље пласиране екипе потпројекта Квиз "Колико се познајемо".

Концепт екскурзије прати основне циљеве Пројекта и има за циљ афирмацију вредности Пројекта и упознавање људи и простора историјски и културолошки блиских Војводини.

Наградно путовање у оквиру четврте фазе Пројекта реализовано је у октобру 2009. године, под слоганом "Дунавским током", у оквиру којег су учесници били у прилици да посете Будимпешту (Мађарска), Братиславу (Словачка), Беч (Аустрија), Салцбург (Аустрија), Пасау (Немачка) и Улм (Немачка).

Наградно путовање у оквиру пете фазе Пројекта, планирано је за септембар 2010. године.

РЕЗУЛТАТИ ПРОЈЕКТА И УКЉУЧИВАЊЕ ЗАИНТЕРЕСОВАНИХ СУБЈЕКТА

Партнери и сарадници

Пета фаза Пројекта обухвата реализацију низа основних активности и потпројеката, као и неколико пратећих и додатних активности.

Организација потпројеката је захтевала непосредну сарадњу са **образовним установама** у Војводини. Ниво учешћа младих, као циљне групе Пројекта, најконкретније је мерило успешности и вредности његових резултата.

- На такмичењима потпројекта "Куп толеранције 2009", који је одржан у периоду октобар-новембар 2008. године, такмичило се око 1300 такмичара из 130 војвођанских основних и средњих школа.
- У петом циклусу Квиза "Колико се познајемо" активно је учествовало 192 такмичара из 48 средњих школа са територије Војводине, а свако од 16 квиз такмичења је пратило око 200 навијача школа, што чини укупан број од око 3200 гледалаца током трајања такмичења.
- "Етно дан – пета фаза" одржан је у 19 основних школа и активностима је било обухваћено близу 2000 ученика из преко 97 одељења.

Из приказаног броја учесника, који чини само део укупних активности на реализацији ове фазе, може се констатовати да је масовност, као један од основних стубова Пројекта, остварена у мери која је планирана. Активностима Пројекта у протеклом периоду био је обухваћен велики део средњошколских установа у Покрајини као и велики број основношколских. Забележен је велики одзив и заинтересованост самих ученика, али и наставног кадра да се неке активности појединих потпројеката допуне и прошире. С тим у вези настављено је са разрадом концепта даљег обогаћивања и проширивања садржаја.

Поред образовних институција сарадња је остварена и са културним установама и организацијама цивилног сектора:

- Са *Мађарским културним центром "Непкер" из Суботице и Кућом традиција из Будимпеште* постигнут је договор о реализацији "Интернетно фестивала" у Суботици;
- Сарадња са *Фондом за мултимедијалну културу-Студио ДАГ* спроводи се активно на реализацији потпројекта *Медијска кампања – Мултикултурализам у Војводини* и акцији "Толеранција - размисли" као саставном делу потпројекта, чија је реализација почела у новембру 2009. године.
- *Војвођански центар за људска права* је у оквиру потпројекта "Етно дан", организовао и координирао више од 100 манифестација у 19 основних школа у Војводини.
- *Друштво за дечију и церебралну парализу Сомбор* је у сарадњи са *Савезом за дечију и церебралну парализу Војводине – Сунцокрет* и под покровитељством и подршком Покрајинског секретаријата за прописе, управу и националне заједнице у оквиру пете фазе Пројекта успешно реализовао такмичења активности "И ми знамо" – квиз удружења особа са инвалидитетом.
- Планом и динамиком пете фазе Пројекта планирана је и сарадња са *Развојним фондом за младе*, који ће учествовати у реализацији

потпројекта „Богатство различитости“, а са којим је већ остварена сарадња у оквиру ранијих фаза Пројекта.

Активна и константна сарадња са институцијама културе и организацијама цивилног сектора, због комплексности Пројекта и сложености и обима самих активности реализације намеће се као императив. Са друге стране, један од посредних циљева самог Пројекта је управо анимирање и ангажовање ширег круга релевантних друштвених субјеката на промовисању вредности Пројекта, што представља додатни разлог за овакву сарадњу.

Органи локалних самоуправа у Војводини су често укључивани у реализацију пројектних активности, пре свега у логистичком смислу, али често и у оперативном и мањим делом у финансијском смислу.

- Потпројекат "Интернетно фестивал" се великим делом финансира и из буџета Града Суботице.
- Треба напоменути, да иако нису иступали као званични организатори такмичења "Купа толеранције 2009" у свим местима одржавања такмичења, локалне власти су имале значајно учешће и дале велики допринос, посебно на промоцији самог Пројекта и његових циљева.

"Куп толеранције 2009" као један од најмасовнијих и организационо најзахтевнијих потпројеката се реализује заједно са *Покрајинским секретаријатом за спорт и омладину и Савезом за школски спорт и олимпијско васпитање Војводине*.

Донатори и спонзори Пројекта

Значајна средства за финансирање трошкова Пројекта су, поред редовног финансирања из *Буџета АП Војводине*, обезбеђена и из донација, и то:

- *Јавни фонд "Шанса за стабилност"* из Сегедина, је путем донације подржао потпројекат "Етно дан" - пета фаза.
- *Фондација Конрад Аденауер* и *Фондација Покрајине Баден-Виртемберг (СР Немачка)* учествују у финансирању музејске изложбе "Завичај на Дунаву - суживот Немаца и Срба у Војводини".
- *Влада Републике Мађарске* је обезбедила значајна донаторска средства за реализацију Пројекта, а посебно за потпројекат "Куп толеранције", и потпројекат „Заједно“.

У оквиру реализације Пројекта посебна пажња се поклања проналажењу **спонзора** одређених активности. Поред финансијског аспекта, битно је нагласити и друштвено одговорно ангажовање привредних субјеката у Војводини, као део опште стратегије Пројекта. У петој фази, број спонзора се повећао у односу на ранији период:

- Финална такмичења потпројекта Квиз "Колико се познајемо" - пети циклус су финансијски подржали *Развојна банка Војводине*, компаније *Телеком Србија*, *Јафа АД Црвенка*, *Млекара Суботица*, *Хлеб АД Нови Сад*, *Дијамант* из Зрењанина, *ЛТС Фармер* из Ловћенца, *Здрово Органик* из Селенче, Издавачка кућа *Прометеј* из Новог Сада и *Електровојводина ДОО*, у укупном износу од 1.000.000,00 динара.

- Компанија *ББ Минаква АД Нови Сад* подржала је донацијом у својим производима потпројекте „Куп толеранције 2009“ и „Колико се познајемо - пети циклус“.

Приметан је значајан пораст интересовања и спремност привредних субјеката за дугорочну сарадњу на афирмацији циљева и идеја Пројекта кроз различите облике подршке и спонзорства.

Промовисање циљева Пројекта и афирмација оних вредности које се промовишу пројектним активностима, најбоље се могу постићи квалитетном и константном сарадњом са средствима **јавног информисања**. У сарадњи са *Покрајинским секретаријатом за информације* успешно су медијски промовисане активности Пројекта, путем обезбеђивања сталне присутности представника покрајинских и локалних медија и делом републичких медија. Посебно треба нагласити сарадњу са *Радиодифузном установом Војводине*, која је партнер на реализацији потпројеката Квиза "Колико се познајемо", "Заједно" - документарни ТВ серијал, као и на медијској кампањи "Мултикултурализам у Војводини". Поменуте установе активно прате и извештавају о свим активностима Пројекта. Поред њих овај вид сарадње се, у већој или мањој мери, остварује са великим бројем локалних и регионалних медија из Војводине. Ипак, треба напоменути и то да се сарадња са медијима (осим у случају појединих потпројеката који се реализују у копродукцији), у информативном и маркетиншко-промотивном смислу, одвија углавном на бази добровољности и без директне накнаде за њихове трошкове, што реално може довести у питање квалитет информације и поруке која долази до корисника.

ТРОШКОВИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПЕТЕ ФАЗЕ ПРОЈЕКТА

Укупни трошкови реализације пете фазе Пројекта су износили **20.676.070,16** динара.

Део трошкова у укупном износу од **15.398.070,16** динара финансиран је из Буџета АП Војводине, а део у износу од **5.278.000,00** динара финансиран је из донација.

IV ЗАВРШНЕ КОНСТАТАЦИЈЕ

Пројекат „Афирмација мултикултурализма и толеранције у Војводини“ је у петој фази реализације у свим својим сегментима остварио широку прихваћеност од циљне групе и са њима повезаних субјеката; органа јавне власти републичког, покрајинског и локалног нивоа; средстава јавног информисања; невладиног сектора; донаторских организација; привредних и других релевантних субјеката, што додатно охрабрује овај концепт приступа проблему.

Са друге стране, одржан је достигнути ниво интересовање медија за Пројекат, а одражава се не само кроз праћење активности већ и кроз спремност на сваки вид сарадње у циљу његове реализације и активан ангажман у оквиру ове фазе Пројекта.

У односу на ранији период, пета фаза реализације Пројекта је по учешћу и заинтересованости, пре свега главне циљне групе, постигла очекиване резултате. Приметан је и пораст интересовања других субјеката, као и ангажованост на квалитативном и квантитативном унапређивању пројектних садржаја, али је свакако битно напоменути и то да је за разлику од претходних фаза обим пројектних активности приметно опао, као последица смањења буџетских средстава, планираних за реализацију активности Пројекта.

Упркос томе, успешно је реализован већи део планираних активности, а отпочела је реализација неколико активности које ће се у наредном периоду наставити.

Пројекат "Афирмација мултикултурализма и толеранције у Војводини" је акција Владе АП Војводине трајног карактера. Извршна власт у покрајини је препознала проблем и предузела потребне акције и мере у виду овог Пројекта. Иницијатива је морала кренути од извршне власти, али је од самог почетка ове акције основна њена идеја, пројектне активности прерасту у васпитно-образовни процес чија ће реализација бити у потпуности поверена релевантним субјектима у Војводини.

Са друге стране, један од циљева ове акције је и да подстакне позитиван друштвени тренд ангажовања свих релевантних актера на афирмисању и промоцији културне различитости, као вредности од значаја за културни идентитет Војводине.

* * *

Реализација пете фазе Пројекта "Афирмација мултикултурализма и толеранције у Војводини" у наредном периоду у великој мери зависиће од доступности финансијских средстава планираних за реализацију активности. Важно је нагласити да успешна реализација дела активности Пројекта у протеклом периоду, у ситуацији реалног недостатка финансијских средстава, сведочи о постојању чврстог опредељења ка промовисању његових циљева међу широким кругом актера и субјеката и оправданости и реалних потреба за једном овако свеобухватном активношћу.